

BEOS-1221/26

Warszawa, 6 lipca 2026 r.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III. ORO. 381. 14. 2025

Data wpływu 06.07.26

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie oceny skutków regulacji senackiego projektu ustawy
o zmianie ustawy o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów
budownictwa oraz ustawy – Prawo budowlane
(druk sejmowy nr 2669)**

Na podstawie art. 34 ust. 9b uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r.
– Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2026 r. poz. 573)
sporządza się następującą opinię:

I. Problem, który zamierza rozwiązać Wnioskodawca

Problem wskazany przez Wnioskodawcę dotyczy charakteru prawnego uchwały okręgowej rady izby samorządu zawodowego architektów albo inżynierów budownictwa podejmowanej w sprawie skreślenia z listy członków okręgowej izby albo zawieszenia w prawach członka, w sytuacji gdy skutek ten wynika już z orzeczenia sądu dyscyplinarnego. W obecnym stanie prawnym okręgowa rada izby podejmuje uchwałę m.in. w sprawie wpisu na listę członków okręgowej izby, skreślenia z listy oraz zawieszenia w prawach członka. Jednocześnie sąd dyscyplinarny może orzec karę zawieszenia w prawach członka izby albo karę skreślenia z listy członków izby. Powstaje zatem wątpliwość, czy późniejsza uchwała okręgowej rady izby ma charakter wyłącznie formalny i wykonawczy, czy też ma charakter konstytutywny.

Należy zaznaczyć, że projekt zawiera również szereg innych zmian (poza tą dotyczącą charakteru prawnego uchwały). Wnioskodawca nie wskazuje jednak na konkretne problemy, uzasadniające konieczność wprowadzenia tych zmian. W pkt 1 dołączonej do projektu Oceny Skutków Regulacji pominięto te wątki, natomiast w uzasadnieniu projektu (s. 2) zawarto jedynie stwierdzenie, że „projekt ustawy przewiduje wprowadzenie szeregu zmian o charakterze doprecyzowującym, których celem jest wyeliminowanie problemów pojawiających się w praktyce stosowania przepisów regulujących odpowiedzialność dyscyplinarną architektów oraz inżynierów budownictwa, a także odpowiedzialność zawodową w budownictwie”.

II. Rozwiązanie rekomendowane przez Wnioskodawcę

Wnioskodawca proponuje znowelizowanie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa¹ (dalej: ustawa o samorządach zawodowych) oraz ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane².

Projekt przewiduje w szczególności następujące rozwiązania:

- rezygnacja z odrębnej uchwały okręgowej rady izby samorządu zawodowego architektów oraz inżynierów budownictwa (dalej: izba) na rzecz wpisu dokonywanego bezpośrednio przez przewodniczącego rady, jako czynności materialno-technicznej, gdy skreślenie lub zawieszenie wynika z prawomocnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego (dodawane art. 55 ust. 1a i 1b oraz dostosowane art. 19 ust. 2 i art. 55 ust. 1 ustawy o samorządach zawodowych);
- zawężenie przesłanki skreślenia z listy członków izby (dalej: lista) – skreślenie wskutek orzeczenia o utracie uprawnień budowlanych następuje tylko wówczas, gdy ukarany utracił wszystkie posiadane uprawnienia (zmieniany art. 42 ust. 1 pkt 2 ustawy o samorządach zawodowych);
- zawężenie przesłanki zawieszenia – zawieszenie w związku z karą, o której mowa w art. 96 ust. 1 pkt 3 Prawa budowlanego, następuje tylko wówczas, gdy zakaz obejmuje wszystkie samodzielne funkcje techniczne, do wykonywania których uprawniony był ukarany (zmieniany art. 42 ust. 3 pkt 1 ustawy o samorządach zawodowych);
- pozbawienie członka zawieszonego czynnego i biernego prawa wyborczego oraz wygaśnięcie jego mandatu w organach izby (zmieniane art. 43 ust. 1 i 2 ustawy o samorządach zawodowych);
- zakaz wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie przez osobę zawieszoną w prawach członka izby (dodawany art. 12 ust. 7b Prawa budowlanego);
- wprowadzenie dodatkowego terminu egzaminu (od 3 do 6 miesięcy) dla osoby ukaranej z obowiązkiem złożenia egzaminu oraz powierzenie okręgowemu sądowi dyscyplinarnemu stwierdzenia utraty uprawnień w razie niezdania egzaminu także w terminie dodatkowym (zmieniany art. 96 ust. 6 Prawa budowlanego);
- nałożenie obowiązku niezwłocznego doręczania właściwej okręgowej radzie izby odpisów ostatecznych decyzji o ukaraniu zakazem wykonywania samodzielnej funkcji technicznej oraz decyzji stwierdzających utratę uprawnień budowlanych (dodawany art. 99 ust. 1a Prawa budowlanego).

Projekt zawiera również przepis przejściowy nakazujący stosowanie przepisów dotychczasowych do postępowań dyscyplinarnych oraz postępowań w sprawie

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1783.

² Dz. U. z 2026 r. poz. 524, ze zm.

odpowiedzialności zawodowej wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy (art. 3).

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

III. Inne rozwiązania rozważane przez Wnioskodawcę

Wnioskodawca nie wskazuje, aby rozważał rozwiązania alternatywne. Deklaruje też, że nie zachodzi konieczność przeglądu rozwiązań przyjętych w innych państwach członkowskich OECD lub UE.

Niemniej należy wskazać, że pierwotna wersja projektu (senacki druk 570 z 17 września 2025 r.) w znacznym stopniu różniła się od projektu ostatecznie złożonego przez Senat (węższy zakres zmian, stosowanie projektowanych rozwiązań do postępowań dyscyplinarnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy).

Projekt został poddany konsultacjom, w ramach których Minister Finansów i Gospodarki przesłał propozycję nowego brzmienia projektu. Senackie Komisja Ustawodawcza i Komisja Infrastruktury przyjęły projekt wraz z poprawką zaproponowaną przez Ministra Finansów i Gospodarki.

IV. Rozwiązania przyjmowane w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE

Ze względu na charakter projektowanych zmian odstąpiono od dokonywania analizy porównawczej rozwiązań przyjętych w innych państwach.

V. Skutki prawne projektowanej ustawy

1.

W odniesieniu do okręgowej rady izby skutkiem prawnym wynikającym z projektu będzie zniesienie nałożonego na ten podmiot obowiązku wydania uchwały o skreśleniu z listy członków okręgowej izby w przypadku, o którym mowa w art. 42 ust. 1 pkt 3 ustawy o samorządach zawodowych, czyli orzeczenia przez okręgowy sąd dyscyplinarny kary z art. 54 ust. 1 pkt 4 tej ustawy, w postaci skreślenia z listy (art. 1 pkt 1 projektu *a contrario*).

Kolejnym skutkiem prawnym odnoszącym się do okręgowej rady izby będzie zniesienie nałożonego na tę radę obowiązku wydania uchwały w sprawie zawieszenia w prawach członka izby w przypadku, o którym mowa w art. 42 ust. 3 pkt 2 ustawy o samorządach zawodowych, czyli orzeczenia przez okręgowy sąd dyscyplinarny kary o zawieszeniu w prawach członka izby (także art. 1 pkt 1 projektu *a contrario*).

Ponadto, w odniesieniu do okręgowej rady izby, ograniczony zostanie obowiązek dokonania skreślenia z listy członków izby, występujący w przypadku wydania przez sąd dyscyplinarny orzeczenia o stwierdzeniu utraty uprawnień budowlanych. Obowiązek ten w świetle projektu będzie dotyczył jedynie tych

sytuacji, w których ukarany utracił wszystkie posiadane uprawnienia budowlane (art. 1 pkt 2 lit. a projektu).

Ponadto, kompetencja okręgowej rady izby do wydania uchwały w przedmiocie skreślenia z listy w przypadku nieuiszczenia składek członkowskich w świetle projektowanej regulacji zostanie doprecyzowana poprzez odniesienie się do wysokości i terminu opłacania tych składek (art. 1 pkt 2 lit. b projektu).

Doprecyzowany zostanie także nałożony na okręgową radę izby obowiązek wydania uchwał w przedmiocie zawieszenia w prawach członka izby lub skreślenia z listy, poprzez określenie terminu wykonania tego obowiązku (30 dni od dnia powzięcia wiadomości – art. 1 pkt 1 projektu). W tym zakresie należy jednak zauważyć, że w przypadku skreślenia z listy na skutek nieuiszczania składek członkowskich okręgowej radzie izby przysługuje uprawnienie, ale nie ciąży na niej obowiązek wydania uchwały. W projekcie natomiast zaproponowano tryb oznajmujący w kontekście podejmowania uchwały. Zgodnie bowiem ze zmienianym art. 19 ust. 2 ustawy o samorządach zawodowych okręgowa rada izby podejmuje uchwałę w sprawie skreślenia z listy członków okręgowej izby w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o zaistnieniu zdarzenia, o którym mowa w art. 42 ust. 1 pkt 1, 2, 4 lub ust. 2. Wzajemna relacja powyższego przepisu oraz zmienianego art. 42 ust. 2 ustawy o samorządach zawodowych (projektowana treść tego przepisu: „[s]kreślenie z listy członków okręgowych izb może nastąpić także w przypadku nieuiszczenia składek członkowskich, w wysokości lub terminach określonych uchwałą Krajowego Zjazdu Izby, przez okres roku”) nie jest jasna. Nie wiadomo bowiem, czy zwrot „podejmuje uchwałę (...) w terminie 30 dni” w zestawieniu z możliwością wydania uchwały, na którą wskazano w art. 42 ust. 2 ustawy o samorządach zawodowych, należy rozumieć jako ograniczenie w tym znaczeniu, że okręgowa rada izby po upływie 30 dni od powzięcia wiadomości o nieuiszczeniu składek w odpowiedniej wysokości lub terminie nie będzie już mogła podjąć uchwały.

W świetle projektu ograniczony zostanie także obowiązek wydania przez okręgową radę izby uchwały w sprawie zawieszenia w prawach członka izby w sytuacji orzeczenia przez sąd dyscyplinarny kary zakazu wykonywania samodzielnej funkcji technicznej do przypadków, w których orzeczono zakaz wykonywania wszystkich funkcji, jakie mógł wykonywać ukarany na podstawie swoich uprawnień (art. 1 pkt 2 lit. c projektu).

Doprecyzowany zostanie nałożony na okręgową radę izby obowiązek zawieszenia w prawach członka izby w przypadku nieuiszczenia składek członkowskich poprzez odniesienie się do wysokości i terminu opłacania tych składek (art. 1 pkt 2 lit. c projektu).

W odniesieniu do właściwego sądu dyscyplinarnego (czyli okręgowego sądu dyscyplinarnego – art. 25 ustawy o samorządach zawodowych – oraz Krajowego Sądu Dyscyplinarnego, KSD – art. 37 ustawy o samorządach zawodowych) skutkiem prawnym wynikającym z projektu będzie zmiana w zakresie obowiązku przekazania odpisu prawomocnego orzeczenia o nałożeniu kary z tytułu odpowiedzialności dyscyplinarnej (art. 1 pkt 4 lit. a projektu). Odpis prawomocnego orzeczenia w świetle projektu będzie doręczany przewodniczącemu okręgowej rady izby (zamiast, jak obecnie, okręgowej radzie izby).

Na właściwy sąd dyscyplinarny zostanie także nałożony obowiązek niezwłocznego doręczenia właściwej okręgowej radzie izby odpisu ostatecznych decyzji: o ukaraniu zakazem wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie oraz stwierdzającej utratę uprawnień budowlanych w wyniku niezdania egzaminu (art. 2 pkt 3 projektu).

Właściwy sąd dyscyplinarny został również wprost wskazany jako podmiot zobowiązany do stwierdzenia utraty uprawnień budowlanych w przypadku nieuzyskania przez ukaranego członka izby oceny pozytywnej z egzaminu, przeprowadzanego w terminie dodatkowym (art. 2 pkt 2 projektu).

Na przewodniczącego okręgowej rady izby zostanie nałożony obowiązek niezwłocznego dokonania wpisu o ukaraniu w rejestrze ukaranych (art. 1 pkt 4 lit. a projektu). Konsekwentnie, obowiązek ten w odniesieniu do okręgowej rady izby zostanie zniesiony. Dodatkowo, przewodniczący okręgowej rady izby zostanie zobowiązany do skreślenia ukaranego z listy niezwłocznie po otrzymaniu odpisu prawomocnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego, jak również do wpisania na liście informacji o zawieszeniu ukaranego w prawach członka izby niezwłocznie po otrzymaniu odpisu prawomocnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego (art. 1 pkt 4 lit. b projektu).

W odniesieniu do okręgowej komisji kwalifikacyjnej izby skutkiem prawnym wynikającym z projektu będzie nałożenie na ten podmiot obowiązku wyznaczenia terminu dodatkowego egzaminu ze znajomości procesu budowlanego dla osoby, która nie zdała egzaminu w wyznaczonym terminie (art. 2 pkt 2 projektu). Projekt precyzuje wspomniany obowiązek, ponieważ dotychczas zobowiązany podmiot nie został wskazany wprost.

W odniesieniu do członków izby rozszerzone zostaną konsekwencje prawne zawieszenia w prawach członka izby, które było skutkiem ukarania. Konsekwencje dotyczą zakazu pełnienia funkcji w organach izby oraz wygaśnięcia mandatu w tych organach (art. 43 ust. 2 ustawy o samorządach zawodowych), a także zakazu wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (art. 43 ust. 3 ustawy o samorządach zawodowych). Na mocy projektu wymienione konsekwencje będą dotyczyły wszystkich osób zawieszonych w prawach członka izby, niezależnie od podstawy zawieszenia (art. 1 pkt 3 projektu oraz art. 2 pkt 1 projektu).

Z punktu widzenia uprawnień, jakie przysługują osobom ukaranym orzeczeniami sądu dyscyplinarnego (skreślonym z listy albo zawieszonym w prawach członków izby), należy wyjaśnić, że projekt przewiduje likwidację podwójnej drogi zaskarżenia. Dotychczas w przypadku, w którym członek izby został ukarany orzeczeniem okręgowego sądu dyscyplinarnego, wydanym w przedmiocie skreślenia z listy albo zawieszenia w prawach członka izby (czyli aktem konstytutywnym, tworzącym nowy stan prawny), mógł on nie tylko odwołać się od tego orzeczenia do KSD, a następnie wnieść odwołanie od orzeczenia KSD do sądu apelacyjnego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych na podstawie odpowiednio art. 54 ust. 3 i ust. 4 ustawy o samorządach zawodowych (i ta możliwość pozostanie po wejściu w życie przepisów projektu), lecz również odwołać się od uchwały okręgowej rady izby w przedmiocie zawieszenia albo skreślenia (czyli aktu deklaratywnego, wykonującego tę orzeczoną już przez sąd dyscyplinarny karę) do

Krajowej Rady Izby (KRI), a następnie zaskarżyć uchwałę KRI do sądu administracyjnego. Innymi słowy, obecnie w jednej sprawie dotyczącej osoby ukaranej orzeczeniem sądu dyscyplinarnego istnieje możliwość złożenia czterech środków zaskarżenia: odwołania od orzeczenia okręgowego sądu dyscyplinarnego, odwołania do sądu apelacyjnego, odwołania od uchwały okręgowej rady izby oraz skargi do sądu administracyjnego. Jednocześnie, obecny stan prawny umożliwia sytuację, w której z jednej strony pozostawałoby w obrocie prawnym prawomocne orzeczenie sądu dyscyplinarnego o nałożeniu kary skreślenia z listy albo zawieszenia w prawach członka izby, a z drugiej strony uchylona zostałaby uchwała okręgowej rady izby o wykonaniu tego skreślenia czy też zawieszenia. Z kolei w przypadkach, w których skreślenie z listy czy zawieszenie w prawach członka nastąpiło z pozostałych przyczyn wymienionych w ustawie o samorządach zawodowych, obecnie funkcjonuje jedna droga odwoławcza w postaci odwołania od uchwały okręgowej rady izby, a następnie skargi do sądu administracyjnego.

W świetle przepisów projektu natomiast, w każdym z przypadków skreślenia z listy czy też zawieszenia w prawach członka niezależnie od podstawy prawnej przysługują środki odwoławcze (odwołanie odpowiednio do KRI albo do KSD), a następnie środki zaskarżenia (skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego oraz odwołanie do sądu apelacyjnego). W przypadkach, w których w obecnym stanie prawnym funkcjonuje opisana powyżej podwójna droga odwoławcza (sąd dyscyplinarny oraz okręgowa rada izby), przepisy projektu wprowadzają rozwiązanie, w którym po otrzymaniu prawomocnego orzeczenia o ukaraniu (czyli takiego, które mogło zostać zaskarżone, lecz upłynął termin, albo też zostało zaskarżone, a następnie utrzymane w mocy) przewodniczący okręgowej rady izby dokonuje niezaskarżalnych czynności materialno-technicznych w postaci skreślenia czy wpisania informacji o zawieszeniu.

Rozwiązanie powyższe koresponduje także z regulacją przyjętą w ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych³ (dalej: u.r.pr.). Zgodnie z art. 29 u.r.pr. „[s]kreślenie z listy radców prawnych następuje w wypadku: 1) wniosku radcy prawnego; (...) 3) choćby częściowego ograniczenia zdolności do czynności prawnych; 4) utraty z mocy wyroku sądowego praw publicznych; 4a) nieuiszczania składek członkowskich za okres dłuższy niż jeden rok; 5) śmierci radcy prawnego; (...) 6) orzeczenia dyscyplinarnego lub wyroku sądowego o pozbawieniu prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego”.

Na mocy art. 29¹ u.r.pr. „[r]ada okręgowej izby radców prawnych podejmuje uchwałę w sprawie skreślenia z listy radców prawnych w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o zaistnieniu zdarzenia, o którym mowa w art. 29 pkt 1 i 3-5. Przepis art. 28 ust. 5-7 stosuje się odpowiednio”. W każdym z przypadków dotyczących skreślenia z listy radców prawnych zachowana została droga odwoławcza – w przypadkach z art. 29 pkt 1 i 3-5 u.r.pr. jest to odwołanie do Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały, następnie odwołanie do Ministra Sprawiedliwości, a końcowo ewentualnie skarga do sądu administracyjnego.

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 499, ze zm.

Z kolei w sytuacji wydania orzeczenia dyscyplinarnego lub wyroku sądowego o pozbawieniu prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego nie są podejmowane uchwały o skreśleniu, a dochodzi do wykonania czynności materialno-technicznej skreślenia z listy radców prawnych⁴. Orzeczenie dyscyplinarne oraz wyrok sądowy mogą natomiast zostać zaskarżone przed wydaniem uchwały w odpowiednich postępowaniach.

Projekt był przedmiotem analiz Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji Kancelarii Sejmu w zakresie zgodności z prawem Unii Europejskiej⁵. W opinii BEOS-WPEiM-1203/26 wyjaśniono, iż „[s]enacki projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa oraz ustawy – Prawo budowlane dotyczy zagadnień objętych częściowo prawem Unii Europejskiej. Projekt nie zawiera wystarczająco szczegółowego wyjaśnienia, wymaganego przez art. 4 ust. 3 dyrektywy 2018/958, by umożliwić ocenę zgodności z zasadą proporcjonalności. W pozostałym zakresie projekt nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej”.

Omawiany projekt był także przedmiotem analizy BEOS w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu⁶.

2.

Opiniowany projekt dotyczy zagadnień unormowanych w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC), w art. 6 (prawo do sądu) i art. 8 (prawo do ochrony życia rodzinnego i prywatnego) oraz art. 1 Protokołu Dodatkowego nr 1 Do EKPC (ochrona mienia). Proponowane rozwiązania nie nasuwają wątpliwości z punktu widzenia zgodności z EKPC.

VI. Skutki społeczne projektowanej ustawy

A. Podmioty, na które wpływa projekt

Projekt będzie bezpośrednio oddziaływał na samorządy zawodowe architektów i inżynierów budownictwa. Z uwagi na to, że zrzeszają one osoby wykonujące zawody regulowane związane z samodzielnym pełnieniem funkcji technicznych w budownictwie, liczba ich członków podlega ewidencji i może zostać precyzyjnie określona. W Polsce działają dwa samorządy zawodowe reprezentujące te grupy:

- Izba Architektów Rzeczypospolitej Polskiej (IARP) – 14 300 członków⁷,

⁴ R. Stankiewicz, komentarz do art. 29 [w:] T. Scheffler (red.), *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, SIP Legalis 2022.

⁵ *Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa oraz ustawy – Prawo budowlane (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Jacek Trela)*, opinia BEOS z 3 VI 2026 r., BEOS-WPEiM-1203/26.

⁶ *Opinia w sprawie stwierdzenia, czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa oraz ustawy – Prawo budowlane (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Jacek Trela) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu*, opinia BEOS z 3 VI 2026 r., BEOS-WPEiM-1204/26.

⁷ *Liczebność architektów*, Archistaty, <https://archistaty.pl/liczebnosci-architektow> [wszystkie źródła internetowe cytowane w niniejszej opinii zostały sprawdzone 6 VII 2026 r.].

- Polska Izba Inżynierów Budownictwa (PIIB) – 118 668 członków⁸ (wśród których dominuje specjalizacja ogólnobudowlana – 52%⁹).

Projektowane przepisy będą wpływały na organy izb samorządu zawodowego: okręgowe rady izb i ich przewodniczących, sądy dyscyplinarne i okręgowe komisje kwalifikacyjne.

Natomiast pośrednio regulacja będzie oddziaływała na instytucje nadzoru budowlanego, a także na inwestorów i użytkowników budynków w Polsce.

B. Wpływ na społeczeństwo

Projekt wzmacnia mechanizm szybkiego wykonywania prawomocnych kar dyscyplinarnych poprzez przekazywanie orzeczeń sądu dyscyplinarnego i dokonywanie odpowiednich wpisów w rejestrach. Może to przyczynić się do większej odpowiedzialności zawodowej osób wykonujących te zawody zaufania publicznego¹⁰. Natomiast projekt nie wywoła dużego wpływu społecznego pod względem skali oddziaływania, ponieważ liczba poważnych postępowań dyscyplinarnych w stosunku do liczby członków izb była niewielka. W 2025 r. w PIIB odnotowano 7 decyzji skutkujących zawieszeniem lub skreśleniem, co przy 118 tys. członków stanowi mniej niż promil przypadków. Zjawisko to w ostatnich latach miało tendencję spadkową – por. Tabela 1. poniżej¹¹.

Tabela 1. Liczba katastrof budowlanych wynikających z odpowiedzialności zawodowej

Rok	Liczba przypadków
2020	17
2021	21
2022	20
2023	9
2024	8
2025	7

Źródło: Główny Urząd Nadzoru Budowlanego

Najbardziej odczuwalny wpływ będzie więc dotyczył funkcjonowania samych samorządów zawodowych i osób bezpośrednio objętych postępowaniami dyscyplinarnymi. Doprecyzowanie zasad wykonywania kar dyscyplinarnych, skreślenia z list członków izb oraz zawieszania w prawach członka samorządu zawodowego oznacza uporządkowanie zasad odpowiedzialności zawodowej oraz zwiększenie przejrzystości działania samorządów zawodowych architektów i inżynierów budownictwa.

⁸ PIIB – Liczebność i statystyki 2024, <https://uprawnieniabudowlane.pl/piib-liczebnosci-i-statystyki-2024>.

⁹ Statystyki dotyczące samorządu, <https://zaufani.org/samorzady/krajowa-izba-doradcow-podatkowych-2>.

¹⁰ Por. np. M. Swistak, *Architekt, zawód zaufania publicznego*, Izba Architektów Rzeczypospolitej, 8 IX 2025 r., <https://www.izbaarchitektow.pl/pokaz/architekt-zawod-zaufania-publicznego-3424>; J. Smarż, *Zawód inżyniera budownictwa jako zawód zaufania publicznego*, „Budownictwo i Prawo”, R. 15, nr 3/2012, s. 2-6.

¹¹ *Katastrofy budowlane 2019-2025*, Główny Urząd Nadzoru Budowlanego, <https://www.gov.pl/web/gunb/katastrofy-budowlane>.

Najważniejszym, szerszym skutkiem społecznym wprowadzenia projektowanych zmian może być zwiększenie poczucia bezpieczeństwa inwestorów i użytkowników infrastruktury budowlanej, ponieważ osoba zawieszona w prawach członka izby nie będzie mogła wykonywać samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie. Zatem inwestorzy budowlani będą mieli większą pewność, że wybrany przez nich architekt lub inżynier budownictwa ma jednoznaczny status zawodowy.

Poprawa wewnętrznych standardów samorządu zawodowego jest istotna z perspektywy PIIB, które postulowało wzmacnianie pozycji prawnej, organizacyjnej i społecznej oraz budowanie silniejszego prestiżu zawodu inżyniera budownictwa. W raporcie dotyczącym wizerunku reprezentantów zawodu wskazywano jego znaczenie, co koresponduje z potencjalnymi skutkami społecznymi projektu. Zawód inżyniera budownictwa cieszy się wysokim zaufaniem społecznym i jest postrzegany jako kluczowy dla bezpieczeństwa ludzi oraz jakości infrastruktury. Zatem wskazane zmiany są zgodne z oczekiwanym przez izbę i badanych kierunkiem. Społeczeństwo postrzega inżynierów jako osoby kompetentne, odpowiedzialne i rzetelne. Choć to zawód architekta uznawany jest za bardziej prestiżowy¹².

C. Konsultacje społeczne

W konsultacjach społecznych wzięła udział jedna osoba, która postulowała wprowadzenie łagodnej kary dyscyplinarnej dla drobnych naruszeń formalnych, niewpływających na bezpieczeństwo, aby uniknąć nadmiernie surowych konsekwencji zawodowych za niewielkie błędy¹³.

VII. Skutki gospodarcze projektowanej ustawy

Projekt upraszcza procedurę wykonywania prawomocnych orzeczeń dyscyplinarnych o skreśleniu z listy członków okręgowej izby albo o zawieszeniu w prawach członka poprzez rezygnację z wymogu podejmowania w tym zakresie odrębnej uchwały przez okręgową radę właściwej izby samorządu zawodowego architektów lub inżynierów budownictwa. Dodatkowo wprowadza zakaz wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie przez osoby zawieszone w prawach członka izby, doprecyzowuje skutki zawieszenia oraz określa terminy sankcji za zaległości składowe (zawieszenie po 6 miesiącach, skreślenie po 12 miesiącach).

Wpływ projektu na gospodarkę będzie marginalny, głównie o charakterze niefinansowym i dotyczyć będzie w szczególności ograniczenia niedoskonałości rynku, zmniejszenia kosztów transakcyjnych, poprawy warunków funkcjonowania rynku pracy i podaży usług.

Rynek usług budowlanych i projektowych cechuje się asymetrią informacji, która sprzyja występowaniu zjawiska selekcji negatywnej określanego w ekonomii

¹² R. Wojnowski, *Wizerunek inżyniera budownictwa w Polsce. Analiza społeczna, afektywna i środowiskowa*, Polska Izba Inżynierów Budownictwa 2025, https://www.piib.org.pl/images/stories/aktualnosci/2026-06/PIIB_raport_Wizerunek.pdf.

¹³ ID ankiety: 172563.

jako „rynek cytryn”¹⁴. Przeciętny inwestor nie dysponuje wiedzą pozwalającą na bieżącą weryfikację jakości skomplikowanych technicznie usług, a brak efektywnych mechanizmów certyfikacyjnych sprzyja wypieraniu z rynku rzetelnych wykonawców przez konkurentów oferujących tańsze, wadliwe i potencjalnie niebezpieczne rozwiązania¹⁵. Wykluczenie z wykonywania zawodu ukaranych dyscyplinarnie inżynierów i architektów zwiększy przejrzystość sygnałów rynkowych, skutecznie zredukuje asymetrię informacji oraz zjawisko pokusy nadużycia (ang. *moral hazard*)¹⁶.

Sprawniejsze procedury mogą generować wymierne oszczędności dla samorządów zawodowych poprzez redukcję kosztów administracyjnych (transakcyjnych), a także nakładów potrzebnych na obsługę prawną¹⁷. W dłuższej perspektywie może to przyczynić się do zwiększenia efektywności funkcjonowania rynku usług budowlanych i projektowych – w szczególności poprzez poprawę terminowości realizacji inwestycji, podniesienie jakości świadczonych usług oraz zwiększenie satysfakcji inwestorów.

Zaostrzenie i przyspieszenie sankcji może być interpretowane z perspektywy ekonomii neoklasycznej jako usztywnienie barier wejścia na rynek, które przyczynią się do ograniczenia podaży pracy oraz mobilności pracowników¹⁸. Sankcje mogą skutkować utratą zleceń i dochodów przez osoby nimi objęte, ale z drugiej strony przyczynią się do ograniczenia podaży usług świadczonych przez osoby niespełniające standardów zawodowych pozytywnie wpływając na jakość usług oraz stabilność dochodów podmiotów wykonujących działalność zgodnie z wymogami zawodowymi.

Wejście w życie projektowanej ustawy może wpłynąć na kulturę organizacyjną biur projektowych oraz firm wykonawczych. Obowiązek odsunięcia zawieszonego inżyniera od nadzoru budowlanego lub sporządzania i podpisywania projektów wymusi opracowanie procedur zastępstwa (planowania zasobów kadrowych)¹⁹. Doprowadzić to może do zmiany kultury organizacyjnej poprzez wzmocnienie wewnętrznej kontroli w firmach projektowych i budowlanych, ponieważ ryzyko

¹⁴ G. A. Akerlof, *The Market for "Lemons": Quality Uncertainty and the Market Mechanism*, „The Quarterly Journal of Economics” 84 (1970) nr. 3, s. 488-500; X. Deng, *Game Analysis of the Adverse Selection Formation Mechanism on Engineering Quality Risk Based on Information Asymmetry*, „Applied Mechanics and Materials” 328 (2013), s. 334-337.

¹⁵ P. Xiang, X. Song, *Preventing Adverse Selection Risk of Construction Project Based on Signaling*, „The Open Construction and Building Technology Journal” 8 (2014) nr. 1, s. 439-443.

¹⁶ G. Lewis, P. Bajari, *Moral Hazard, Incentive Contracts and Risk: Evidence from Procurement*, Cambridge, MA 2011.

¹⁷ H. Li, D. Arditi, Z. Wang, *Determinants of transaction costs in construction projects*, „Journal of Civil Engineering and Management” 21 (2015) nr. 5, s. 548-558.

¹⁸ J. F. Jimeno, M. Martínez-Matute, J. S. Mora-Sanguinetti, *Employment protection legislation, labor courts, and effective firing costs*, „IZA Journal of Labor Economics” 9 (2020) nr. 2, s. 1-26; M. M. Kleiner, M. Xu, *Occupational Licensing and Labor Market Fluidity*, „Journal of Labor Economics” 43 (2025) nr. 3, s. 937-983.

¹⁹ D. Wang, Y. Wu, K. Zhang, *Interplay of Resources and Institutions in Improving Organizational Resilience of Construction Projects: A Dynamic Perspective*, „Engineering Management Journal” 35 (2023) nr. 4, s. 346-357; S. Biruk, P. Jaśkowski, M. Maciaszczyk, *Conceptual Framework of a Simulation-Based Manpower Planning Method for Construction Enterprises*, „Sustainability” 14 (2022) nr. 9, s. 1-13.

nagłego wstrzymania prac w wyniku dyscyplinarnego zawieszenia kluczowego pracownika będzie bezpośrednio zagrażało realizacji kontraktu²⁰.

Projekt może również przynieść korzyści właściwym izmom zawodowym poprzez zwiększenie dyscypliny w zakresie opłacania składek członkowskich oraz poprawę warunków do bardziej precyzyjnego planowania i prognozowania przychodów²¹.

Literatura przedmiotu wskazuje, że wprowadzanie rozwiązań służących wzmocnieniu instrumentów nadzoru na rynku usług architektonicznych i budowlanych może oddziaływać na funkcjonowanie rynku ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej. Skuteczniejsze eliminowanie z rynku osób naruszających standardy wykonywania zawodu sprzyja ograniczaniu ryzyka powstawania szkód. W rezultacie ubezpieczyciele mogą precyzyjniej segmentować ryzyko oraz dostosowywać wysokość składek ubezpieczeniowych do rzeczywistego profilu ryzyka poszczególnych architektów lub inżynierów budownictwa²².

Podsumowując, skutki gospodarcze projektu będą znikome z perspektywy gospodarczej i będą miały charakter niefinansowy polegający na usprawnieniu egzekwowania prawa, ograniczeniu kosztów administracyjnych i sądowych, wzmocnieniu ochrony inwestorów oraz podniesieniu standardów wykonywania zawodu. Ponadto, projekt przyczyni się do ochrony reputacji samorządu zawodowego i wzmocnienia jego stabilności finansowej.

VIII. Skutki projektowanej ustawy dla sektora finansów publicznych

Projektowana ustawa nie będzie wpływała na dochody i wydatki podmiotów zaliczanych do sektora finansów publicznych.

IX. Inne skutki projektowanej ustawy

Nie zidentyfikowano innych skutków wejścia w życie projektowanej ustawy.

X. Zmiana obciążeń administracyjnych

Projekt zmniejsza obciążenia administracyjne po stronie okręgowych rad izb, ograniczając katalog przypadków wydawania przez nie uchwał. Część obowiązków administracyjnych w postaci wpisów o zawieszeniu w prawach członka izby oraz skreśleń z listy zostaje jednocześnie przeniesiona z tego organu kolegiального na przewodniczącego okręgowej rady izby.

²⁰ J. Son, *Complexity and Dynamics in Construction Project Organizations*, „Sustainability” 14 (2022) nr. 20, s. 2-20.

²¹ D. J. Mayer, *Simmer Down Now! A Study of Revenue Volatility and Dissolution in Nonprofit Organizations*, „Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly” 52 (2023) nr. 5, s. 1413-1433.

²² Willis Towers Watson, *Insurance marketplace realities 2024 – Architects and engineers*, <https://www.wtwco.com/en-us/insights/2023/11/insurance-marketplace-realities-2024-architects-and-engineers>

W zakresie skutków społecznych nie stwierdzono dodatkowych obciążeń administracyjnych. Natomiast projekt może w ograniczonym zakresie zmienić obciążenia administracyjne po stronie samorządów zawodowych poprzez uproszczenie i uporządkowanie procedur związanych z wykonywaniem orzeczeń dyscyplinarnych.

Proponowany przepis skutkować będzie niewielkim odciążeniem administracyjnym, które nie powinno mieć wpływu na gospodarkę finansową jednostek samorządu terytorialnego.

XI. Konkluzje

1. Skutki prawne: Projekt zmniejsza obowiązki okręgowej rady izby dotyczące wydawania uchwał w przypadku wydania przez sąd dyscyplinarny orzeczenia dyscyplinarnego w przedmiocie skreślenia z listy albo zawieszenia. Projekt doprecyzowuje kompetencje okręgowej rady izby co do przesłanek wydania uchwały w przedmiocie skreślenia z listy lub zawieszenia w prawach członków izby w przypadku nieuiszczenia składek członkowskich.

Projekt nakłada na przewodniczącego okręgowej rady izby obowiązki wykonania czynności materialno-technicznych polegających na skreśleniu z listy oraz wpisania informacji o zawieszeniu w prawach członka izby w przypadku wydania orzeczeń dyscyplinarnych.

Projekt likwiduje podwójną drogę odwoławczą w sprawach, w których zawieszenie w prawach członka izby lub skreślenie z listy następuje na podstawie orzeczeń sądu dyscyplinarnego.

Projekt rozszerza skutki zawieszenia w prawach członka izby na wszystkie podstawy zawieszenia.

Opiniowany projekt nie nasuwa wątpliwości z punktu widzenia zgodności z EKPC.

2. Skutki społeczne: Projekt wywoła ograniczone bezpośrednie skutki społeczne, ponieważ doprecyzowuje formalne mechanizmy eliminowania z grupy zawodowej architektów i inżynierów budownictwa przez uporządkowanie procedury kar dyscyplinarnych. Pośrednio może jednak zwiększyć zaufanie do wskazanych zawodów przez podniesienie standardów odpowiedzialności i bezpieczeństwa.

3. Skutki gospodarcze: Bezpośrednie skutki projektu dla gospodarki będą marginalne i ujawnią się przede wszystkim w wymiarze niefinansowym – w szczególności poprzez ograniczenie niedoskonałości rynku, takich jak selekcja negatywna oraz asymetria informacji. Projekt może przyczynić się do wzmocnienia ochrony inwestorów, podniesienia jakości świadczonych usług oraz poprawy stabilności funkcjonowania rzetelnych wykonawców/podmiotów, ubezpieczycieli oraz samorządów zawodowych. Ponadto możliwe będzie obniżenie kosztów transakcyjnych, administracyjnych i sądowych oraz usprawnienie procesu eliminowania z rynku nierzetelnych wykonawców.

4. Skutki finansowe: Projektowana ustawa nie będzie wpływała na dochody i wydatki podmiotów zaliczanych do sektora finansów publicznych.

Autorzy:

dr Marek Jaśkowski, ekspert ds. legislacji (pkt I-III)

dr Danuta Adamiec, specjalistka ds. komparatystycznych (pkt IV, XI.5)

dr Beata Bińkowska, ekspert ds. legislacji (pkt V.1, X, XI.1.1)

prof. dr hab. Krzysztof Wojtyczek, ekspert ds. legislacji (pkt V.2, XI.1.2)

dr Ziemowit Socha, specjalista ds. społecznych (pkt. VI, X, XI.2)

dr hab. Jacek Lipiec, specjalista ds. systemu gospodarczego (pkt. VII, X, XI.3)

Monika Korolewska, naczelnik wydziału (pkt. VIII, X, XI.4)

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/